

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2021. július 27.
(OR. en)

11072/21

ECOFIN 777
RELEX 697
FIN 645

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2021. július 26.
Címzett:	Jeppé TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2021) 416 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK AZ EBB 2019. ÉVI UNIÓS KÖLTSÉGVETÉSI GARANCIÁVAL TÁMOGATOTT KÜLSŐ TEVÉKENYSÉGE

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2021) 416 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2021) 416 final

Brüsszel, 2021.7.26.
COM(2021) 416 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK
AZ EBB 2019. ÉVI UNIÓS KÖLTSÉGVETÉSI GARANCIÁVAL TÁMOGATOTT
KÜLSŐ TEVÉKENYSÉGE

1. BEVEZETÉS

Az Európai Beruházási Bank (EBB) külső hitelezési megbízatása fontos eszköz, amellyel az Európai Unió (EU) a partnerországokban végrehajtott beruházásokat támogatja. A külső hitelezési megbízatás olyan uniós költségvetési forrásokból származó garancián alapul, amely lehetővé teszi az EBB számára, hogy növelje az EU-n kívüli hitelezését, és ezáltal támogassa az uniós szakpolitikákat. Az uniós garancia olyan meghatározott esetekre vonatkozik, amikor a hitelfelvevők nem fizetik vissza a finanszírozást, amellyel az EBB-nek tartoznak. Az uniós garancia ily módon növeli az EBB kockázatviselési képességét.

A külső hitelezési megbízatás jogalapja a 466/2014/EU határozat (a továbbiakban: a külső hitelezési megbízatásról szóló határozat)¹, amely legutóbb 2018-ban módosult.² Abban az esetben, ha az EBB lehívja az uniós garanciát, a fizetéseket a külső fellépésekre vonatkozó garanciaalapról teljesítik.³

A külső hitelezési megbízatás az előcsatlakozási támogatásban részesülő országokban, a keleti és déli szomszédság és partnerség országaiban, Ázsiában, Latin-Amerikában és Dél-Afrikában támogatja az EBB tevékenységét, és jelenleg összesen 64 ország jogosult az igénybevételére. A jelenlegi külső hitelezési megbízatási időszakban (2014–2020) az uniós költségvetés az EBB finanszírozási műveleteit 32,3 milliárd EUR összeghatárig garantálja, ami a garantált portfólióban felmerülő veszteségek első 65 %-át fedezi. A külső hitelezési megbízatásról szóló határozat a különféle földrajzi régiókra és alrégiókra vonatkozó felső összeghatárokat állapít meg.

Ez az éves jelentés általános áttekintést nyújt a 2019-ben az EBB által az uniós garancia keretében végzett tevékenységekről.⁴ Összegzi továbbá az EBB által az uniós garancia nélkül (azaz „saját kockázatára”) végzett tevékenységeket, hogy átfogó képet nyújtson az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban folytatott tevékenységről.⁵ A Bizottság ezenfelül 2019-ben közzétette az EBB külső hitelezési megbízatásának 2014 közepétől 2018 végéig tartó időszaki végrehajtásának átfogó értékelését.⁶

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 466/2014/EU határozata (2014. április 16.) az Unión kívüli beruházási projekteket támogató finanszírozási műveletek veszteségeinek fedezésére az Európai Beruházási Banknak nyújtott uniós garanciáról (HL L 135., 2014.5.8., 1. o.).

² A 2018. március 14-i (EU) 2018/412 módosító határozat (HL L 76., 2018.3.19., 30. o.).

³ A Tanács 2009/480/EK, Euratom rendelete (2009. május 25.) a külső fellépésekre vonatkozó garanciaalap létrehozásáról (kodifikált változat) (HL L 145., 2009.6.10., 10. o.), amelyet utoljára a 2018. március 14-i (EU) 2018/409 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosított.

⁴ E jelentés a külső hitelezési megbízatásról szóló határozat 11. cikkében meghatározott követelményekkel összhangban készült.

⁵ Az EBB a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban jelenleg négy saját kockázatú eszközzel rendelkezik, amelyek a következők: az előcsatlakozási eszköz, a szomszédságfinanszírozási eszköz, az éghajlat-politikai és környezetvédelmi eszköz, valamint a stratégiai projektek eszköze. A külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiók mellett az utóbbi két eszköz afrikai, karibi és csendes-óceáni országokra, valamint az uniós tagállamok tengerentúli országaira és területeire is kiterjed.

⁶ SWD(2019) 333 final és kapcsolódó dokumentumok, amelyek a következő címen érhetők el: https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en

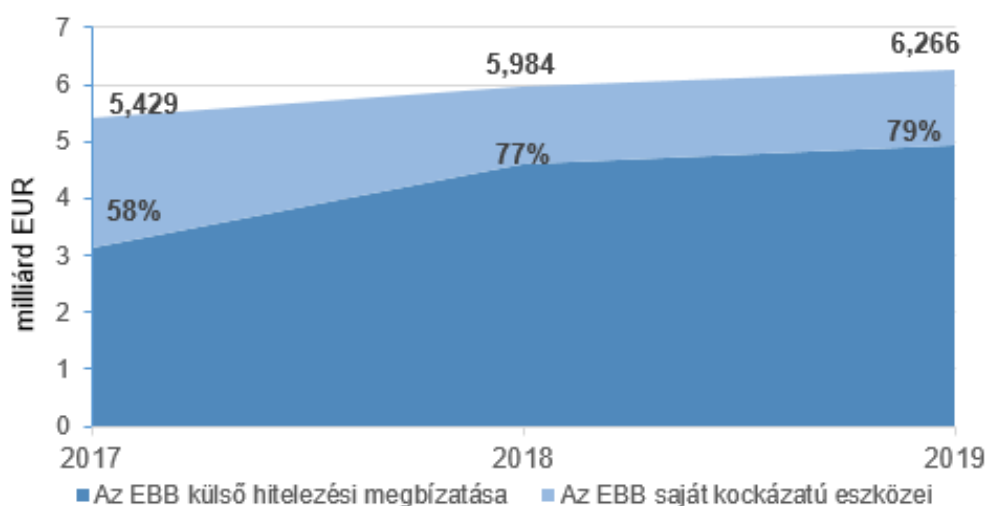
2. A LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK

Az EBB 2019-ben összesen 6,3 milliárd EUR értékben írt alá finanszírozási műveleteket a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban. Ebből a teljes összegből több mint 4,9 milliárd EUR összegű EBB-művelet tartozik a külső hitelezési megbízatás hatálya alá (azaz ennyit fedez az uniós garancia), ami 56 finanszírozási szerződést érint. A fennmaradó műveleteket az EBB saját kockázatú eszközeiből finanszírozzák.

2018-hoz képest, amikor a külső hitelezési megbízatás keretében 4,6 milliárd EUR összegben írtak alá műveleteket, a 2019-es összegek közel 7 %-kal voltak magasabbak. Ezzel szemben az EBB saját kockázatú műveletei a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó országokban 2019-ben közel 2 %-kal, 1,36 milliárd EUR-ra csökkentek.

Az 1. ábra a hitelezésnek a külső hitelezési megbízatás alatti alakulását és a saját kockázatú eszközök 2017 és 2019 közötti változását mutatja be (aláírt összegek, a törölt műveletek nélkül). Az időszak folyamán az e régiókba irányuló EBB-finanszírozás átlagosan 72 %-át nyújtották uniós garancia mellett.⁷

1. ábra: Az EBB hitelezési volumenének éves alakulása a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban

Az uniós garancia jellege a külső hitelezési megbízatásról szóló határozattal összhangban a kérdéses EBB finanszírozási művelettől függően eltérő:

- A hitelkockázatot fedező *átfogó garancia* a közszektorbeli partnerekkel végzett finanszírozási műveletekre (jellemzően infrastruktúrafejlesztésre), valamint az állami garanciában részesülő bankoknak vagy vállalatoknak nyújtott EBB-hitelekre irányul.⁸

⁷ A korábbi jelentésekben közzétett összegekhez képest mutatkozó eltérések bizonyos szerződések törlésére vezethetők vissza.

⁸ Az átfogó uniós garancia lehetővé teszi az EBB számára, hogy elengedje azt a kockázati felárat, amelyet máskülönben bele kellene építenie az általa felszámított kamatládba. Következésképpen a partnerországok vagy intézményeik/vállalataik lényegesen kisebb költséggel vehetnek fel hitelt az EBB-től. A részletes elemzést lásd itt: a 6. lábjegyzetben említett SWD(2019) 333, 10–11., 21. és 33–37. o.

Az átfogó uniós garancia a külső hitelezési megbíztatás keretében 2019-ben aláírt finanszírozási műveletek közel 87 %-át fedte le, ami 4,3 milliárd EUR-nak felelt meg.

- Az egyéb magánszektorbeli műveletekhez korlátozottabb fedezetet nyújtó *politikai kockázati garanciát* biztosítanak.⁹ Ez 2019-ben 617 millió EUR összegű finanszírozási műveletekre terjedt ki.

A 2014 és 2020 közötti külső hitelezési megbíztatás keretében teljesített összesített kifizetés a 2018. évi 33 %-hoz képest 2019 végén elérte a nettó aláírt összeg 36 %-át (8,0 milliárd EUR). Az EBB-finanszírozás kifizetésére különösen az infrastrukturális projektek esetében fokozatosan, több év alatt kerül sor.¹⁰

3. FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK

3.1. AZ EBB ÚJ FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEINEK ÁTTEKINTÉSE CÉLKITŰZÉSEK SZERINT

A külső hitelezési megbíztatás keretében végrehajtott minden művelet a két „vertikális” célkitűzés megvalósításához – azaz a) a helyi magánszektor fejlesztéséhez vagy b) a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztéséhez – járul hozzá. Ezenfelül ugyanaz a művelet hozzájárulhat a „horizontális” éghajlat-politikai, regionális integrációs és a menekültek, a migránsok, a fogadó- és tranzitközösségek, valamint a származási országokbeli közösségek hosszú távú gazdasági rezilienciájára irányuló célkitűzésekhez is.¹¹

A fentieknek megfelelően a külső hitelezési megbíztatás keretében 2019-ben aláírt EBB-befektetések teljes összege 4,9 milliárd EUR-t tett ki. 67 % a társadalmi és gazdasági infrastruktúra fejlesztéséhez való hozzájárulásra szolgált. A fennmaradó 33 % várhatóan támogatni fogja a helyi magánszektor fejlesztését, elsősorban a kis- és középvállalkozások (kkv-k) finanszírozáshoz való hozzáféréseinek javítása révén.

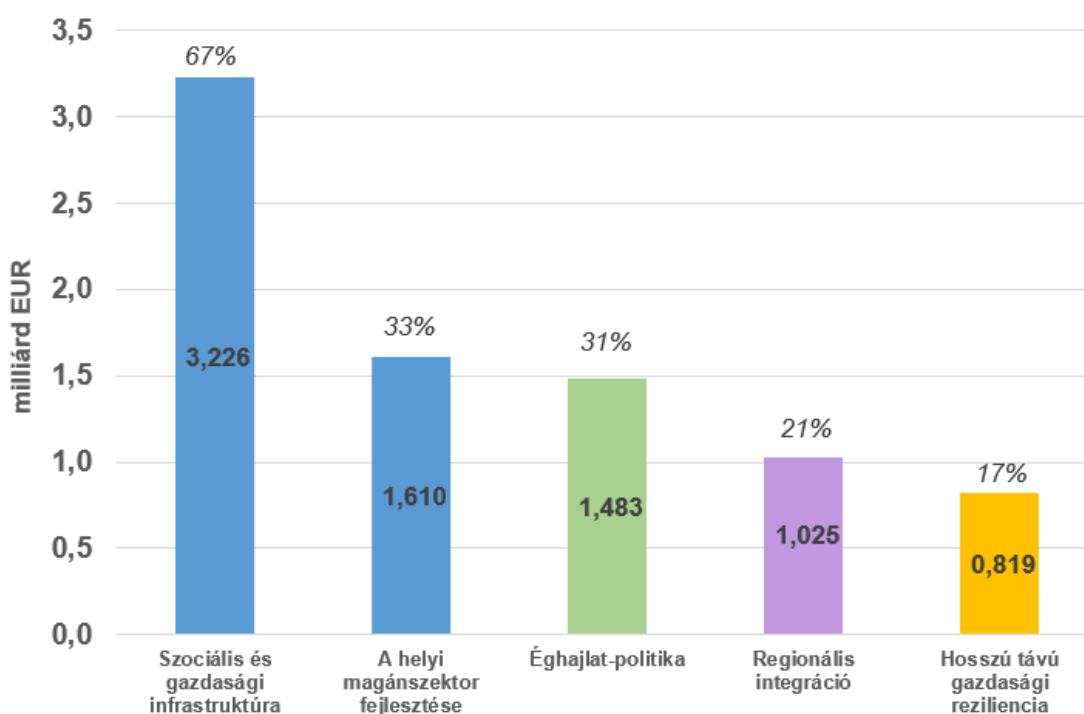
A külső hitelezési megbíztatás keretében 2019-ben aláírt műveletek teljes volumenének 31 %-a az éghajlat-politikai célkitűzéshez, 21 %-a a regionális integrációhoz, 17 %-a pedig a hosszú távú gazdasági rezilienciához kíván hozzájárulni (lásd a 2. ábrát).

⁹ A politikai kockázati garancia az elmaradt devizaátutalás, a kisajátítás, a háború vagy polgári zavargások, valamint a szerződészegés esetén az igazságszolgáltatás megtagadása miatti nemfizetést fedezi. Nem mutatkozik meg az EBB által beárazott kockázat csökkenésében.

¹⁰ A kifizetésekkel kapcsolatban részletesebb elemzés olvasható a nemrégiben készült bizottsági szolgálati értékelésben: SWD(2019) 333, 28–30. o.

¹¹ A külső hitelezési megbíztatásról szóló határozat 3. cikke.

2. ábra: Hozzájárulás a külső hitelezési megbízatás célkitűzéseire 2019-ben (milliárd EUR)

Megjegyzés: Ugyanaz a projekt a külső hitelezési megbízatásban szereplő több célkitűzéshez is hozzájárulhat. Az éghajlat-politikára, a regionális integrációra és a hosszú távú gazdasági rezilienciára vonatkozó célkitűzések horizontális célkitűzések, amelyek az összes projektre vonatkoznak, és ezért átfedésben vannak a két másik célkitűzéssel. Az év során aláírt teljes összeg a helyi magánszektor fejlesztésére, valamint a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztésére vonatkozóan aláírt összegek együtteséből adódik.

A helyi magánszektor fejlesztése, és különösen a kkv-k támogatása

2019-ben az EBB 1,8 milliárd EUR összegű, a helyi magánszektor fejlesztését támogató műveletről írt alá megállapodást a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban, ebből 1,6 milliárd EUR összegről a külső hitelezési megbízatás keretében. A fő hiteleszköz a kkv-knak és a közepes piaci tőkeértékű vállalatoknak történő továbbhitelezéshez nyújtott hitelkeret volt: helyi pénzügyi közvetítőkkel 1,51 milliárd EUR értékű szerződést írtak alá kilenc hitelkeretre annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számukra e piaci szegmens finanszírozási igényeinek további kielégítését. 2019-ben 5 új mikrofinanszírozási projekt¹² és 4, vállalatoknak nyújtott közvetlen hitel is támogatásban részesült.

A sajáttőke-finanszírozás volumene kisebb, és jellegénél fogva kockázatosabb. 2019-ben 94 millió EUR-t írtak alá 8 új tőkealapra. Két alap a nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalatok és a helyi magánszektor fejlesztésének támogatására összpontosít a déli szomszédságban, míg a másik 6 több régiót érint, és a megújuló energiára és egyéb zöld beruházásokra összpontosít.

A szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztése

¹² Libanonban, Tunéziában, Ciszjordániában és a Gázai övezetben, Grúziában és Kazahsztánban.

A külső hitelezési megbíztatás hatálya alá tartozó régiókban a szociális és gazdasági infrastruktúra fejlesztéséhez hozzájáruló finanszírozási műveletek 4,4 milliárd EUR-t tettek ki az EBB által 2019-ben aláírt összegen belül, ebből pedig 3,2 milliárd EUR összegű művelet az uniós garancia keretében valósult meg. Az érintett főbb ágazatok az energia, a közlekedés és a vízügy/szennyvízkezelés voltak. Ebben az évben ismét a közlekedési projektek kerültek a középpontba: 12 projekt tette ki az összes aláírt finanszírozás valamivel több mint 50 %-át. Egyes projektek a fenntartható közlekedésre összpontosítottak (például az indiai Pune-ban és Bhopalban, valamint az egyiptomi Kairóban végrehajtott városi metróprojektek), míg mások a szomszédságpolitikában részt vevő országokban és a Nyugat-Balkánon a konnektivitásra és a regionális integrációra összpontosítottak.

Az egyéb jelentős érintett ágazatok közé az energia és a vízellátás, a szennyvízelvezetés és a szilárd hulladék sorolható. Az energiaprojektek az ágazat fenntarthatóságának javítására összpontosítottak, főként kisebb léptékű megújulóenergia-projektek révén (pl. kerethitelek és 6 alapon való részvétel révén). A vízgazdálkodást és a hulladékgazdálkodást illetően a projektek a Nyugat-Balkán és a déli szomszédság szennyvízkezelésének javítására koncentráltak. Emellett a finanszírozott projektek között egy olyan projekt is szerepel, amelynek célja a szilárd hulladék kezelésének javítása Moldovában.

Az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás

A külső hitelezési megbíztatás hatálya alá tartozó régiókban 2019-ben aláírt 2,7 milliárd EUR összegű hitel az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást támogatja, ebből közel 1,5 milliárd EUR az uniós garancia keretében kerül folyósításra.¹³ 2019 végén az éghajlat-politikai célú műveletek összesített aránya a jelenlegi külső hitelezési megbíztatási időszakban a nettó aláírt összegek több mint 35 %-át tette ki¹⁴, és ezzel meghaladta a külső hitelezési megbíztatásról szóló határozatban megállapított 25 %-os célértéket, ami összhangban áll azzal a célkitűzéssel, amely szerint 2020-ig az EBB összes finanszírozási műveletének legalább 35 %-át az Unión kívüli feltörekvő gazdaságokban és fejlődő országokban kell végrehajtani.

Az éghajlat-politikai célkitűzéshez való legnagyobb hozzájárulások az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású közlekedésre és a megújuló energiára irányuló beruházásokból származott. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás a külső hitelezési megbíztatás hatálya alá tartozó régiókban az EBB által az éghajlattal kapcsolatban nyújtott finanszírozás kevesebb mint 8 %-át tette ki. 2019-ben az EBB új energiahitelezési politikát fogadott el. Ennek következményeként az EU-n kívül az EBB támogatni fogja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, hatékony és megbízható energiarendszerek fejlesztését, amelyek javítják a korszerű és megfizethető energiához való hozzáférést. Ezen túlmenően és az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival összhangban, amelyek célja, hogy 2030-ra megkétszerezék az energiahatékonyság javításának globális mértékét, az EBB az EU-n kívül ugyanazt az elvet fogja alkalmazni, mint az EU-n belül. Az inkluzív és fenntartható növekedés melletti elkötelezettségének részeként az EBB továbbra is támogatni fogja az olyan energetikai

¹³ Számos esetben a projektnek csak egy része járul hozzá az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzés eléréséhez, és ezért a projekt megvalósításához nyújtott hitel teljes összegének csak egy része jelenik meg úgy, mint ami hozzájárult a célkitűzés eléréséhez.

¹⁴ A 2019-re vonatkozó adat 31 %.

projekteket, amelyek hozzájárulnak az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjének céljaihoz.

Regionális integráció

2019-ben az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban a regionális integrációs célkitűzésre aláírt teljes összeg 1,1 milliárd EUR volt, amelyből 1,0 milliárd EUR az uniós garanciából származott. A keleti szomszédságban folytatódtak a nagyszabású közúti összeköttetési projektek Ukrajnában és Grúziában, míg más, szerbiai és marokkói közúti projektek szintén a regionális integrációt támogatták. A Nyugat-Balkánon a montenegrói oktatási program azzal támogatta a regionális integrációt, hogy az oktatási ágazatban az alulfinanszírozottság és az erőforrások rossz elosztásának kezelésére összpontosított, javította az oktatás minőségét a távoli területeken, és harmonizálta a szabványokat, így hozzájárult a regionális gazdasági növekedéshez és a társadalmi kohézióhoz. Emellett a szerbiai helyi fejlesztési partnerség várhatóan javítani fogja a települési infrastruktúra és szolgáltatások minőségét az ország egyes legszegényebb területein, támogatva az uniós normákhoz való igazodást, és ezáltal segítve az országot az uniós csatlakozási kritériumok teljesítésében.

A gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezés

Az Európai Bizottsággal együttműködésben, válaszul az Európai Tanácsnak a mediterrán térség és a Nyugat-Balkán növekedésének, létfontosságú infrastruktúrájának és társadalmi kohéziójának támogatására irányuló konkrét kezdeményezésre irányuló kérésére, 2016-ban – a migrációs és menekültügyi kihívásra adott európai válaszhoz való hozzájárulásként – elindult a gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezés (ERI).¹⁵ A migrációs és menekültügyi válságra adott közös európai válasz részeként a gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezés elsősorban a migráció hosszabb távú okainak kezelésére, valamint a sokkok és válságok hosszú távú hatásainak mérséklésére irányul. Ezért kiemelt prioritás a más uniós kezdeményezésekkel való szoros koordináció és kiegészítő jelleg biztosítása. A külső hitelezési megbízatás 2018-ban elvégzett félidős felülvizsgálatának keretében a külső hitelezési megbízatásról szóló határozatba további célkitűzésként felvették a hosszú távú gazdasági rezilienciát. Ezenfelül 1,4 milliárd EUR-t irányoztak elő a rezilienciára vonatkozó célkitűzéshez hozzájáruló közszektorbeli beruházásokra, és létrehoztak egy egyedi, 2,3 milliárd EUR összegű „ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatást” a hosszú távú gazdasági rezilienciát támogató magánszektorbeli beruházások garantálása érdekében. Az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás átfogó garanciális fedezetet biztosít az EBB számára, és lehetővé teszi, hogy nagyobb kockázattal járó finanszírozási műveletekre vállalkozzon.¹⁶

2019 végéig az EBB összesen 5,6 milliárd EUR összegű, az ERI célkitűzéseinek megfelelő műveletet hagyott jóvá, amelyből 819 millió EUR-t 2019-ben írtak alá. E volumennek körülbelül a fele hitelkeretre (főként a kkv-knak való hitelezésre), mintegy 15 %-a vízügyi vagy szennyvízkezeléssel kapcsolatos beruházásokra, mintegy 11 %-a pedig közlekedési beruházásokra irányult. Az aláírt finanszírozás több mint kétharmada a magánszektorra célozza meg, ami fokozza a gazdasági rezilienciát, különösen a kkv-k esetében. A fennmaradó aláírt

¹⁵ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>

¹⁶ Az EBB azzal díjazza az EU-t az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatás keretében kapott költségvetési garanciáért, hogy továbbadja az EU-nak az e műveletek kapcsán beérkező, kockázattal összefüggő bevételeket.

finanszírozási eszközök többsége olyan infrastruktúrára irányul, amely lehetővé teszi olyan alapvető szolgáltatások nyújtását, mint a tiszta vízhez és a megfelelő higiéniai körülményekhez való hozzáférés, a hulladékgazdálkodás és a villamos energia, az oktatás és az egészségügy, a helyi közlekedés és a városi szolgáltatások mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára.

3.2. AZ EBB-FINANSZÍROZÁSOK ÁTTEKINTÉSE RÉGIÓK ÉS ÁGAZATOK SZERINT

Az 1. táblázat áttekintést nyújt a 2019. évi EBB-finanszírozások volumenéről a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban, és az uniós garanciával fedezett, valamint az EBB saját kockázatára végzett műveletekre egyaránt kiterjed.

1. táblázat: Az EBB 2019-ben aláírt finanszírozási műveletei a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban (a törölt összegek nélkül)

Régió (millió EUR)	Uniós garanciával fedezett műveletek			Az EBB saját kockázati eszközei vagy harmadik felek forrásai	Összesen
	Átfogó garancia	Politikai kockázati garancia	Külső hitelezési megbízatás összesen		
Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok	390	50	440	60	500
Déli szomszédság	2 203	25	2 228	75	2 303
Kelet-Európa, Dél-Kaukázus és Oroszország	1096	180	1276	19	1295
Ázsia (Közép-Ázsia kivételével)	205		205	1007	1212
Közép-Ázsia	30	12	42	15	57
Latin-Amerika	380	250	630	187	817
Dél-Afrika		100	100		100
Összesen	4 304	617	4 922	1 364	6 285

2019-ben az EU-n kívüli (beleértve az AKCS-országokat, a tengerentúli országokat és területeket, valamint az EFTA-államokat), összesen 7,7 milliárd EUR összegű műveletekből 6,3 milliárd EUR-t írtak alá a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban. Megközelítőleg 4,1 milliárd EUR a csatlakozás előtt álló országokba, valamint a déli és a keleti szomszédság és partnerség országaiba irányult. 2,2 milliárd EUR aláírására Ázsiában, Közép-Ázsiában, Latin-Amerikában és Dél-Afrikában került sor.

2018-hoz képest az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban nyújtott finanszírozás teljes volumene 4,7 %-kal nőtt 2019-ben, főként a kelet-európai, a dél-kaukázusi és az oroszországi alrégióban, valamint a mediterrán alrégióban folytatott tevékenységek felfutásának köszönhetően.

2. táblázat: Évente aláírt összegek nettó értéke és az aláírt összegek összesített nettó értéke a 2014–2020-as időszakra vonatkozó uniós megbíztatás összeghatáraihoz képest (az (EU) 2018/412 határozattal módosított 466/2014/EU határozat)

Nettó aláírások, millió EUR	2014 (2. f.é.)	2015	2016	2017	2018	2019	2014 (2. f.é.)–2019	Felhasználási arány
							összesen	
Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok	200	906	566	170	1 142	241	3 224	44%
Déli szomszédság	369	726	1 299	1 168	1 367	1 609	6 537	64%
Kelet-Európa, Dél-Kaukázus és Oroszország	975	1 401	1 472	657	632	1 276	6 413	96%
Ázsia (Közép-Ázsia kivételével)	45	433	45	118	205	205	1 051	90%
Közép-Ázsia	70	70	20	22		42	224	100%
Latin-Amerika	219	468	319	362	347	630	2 346	87%
Dél-Afrika		150		50	70	100	370	80%
ERI közszektorra vonatkozó hitelezési megbíztatás					522	679	1 201	86%
ERI magánszektorbeli hitelezési megbíztatás**				612	325	140	1 076	47%
Összesen	1 878	4 154	3 720	3 159	4 610	4 922	22 442	69%

* Az ERI magánszektorbeli hitelezési megbíztatás a Nyugat-Balkánra és a mediterrán térségre vonatkozik.

A külső hitelezési megbíztatás keretében a 2014–2019-es időszakban aláírt műveletek összesített, törlések nélküli értéke 2019 végén mintegy 22,4 milliárd EUR összeget ért el. A külső hitelezési megbíztatás összesített felhasználási aránya a nettó aláírt összegeket tekintve a teljes felső összeghatár 69 %-ának felelt meg.

Az uniós garancia legalacsonyabb felhasználási aránya az előcsatlakozási támogatásban részesülő országok régiójában figyelhető meg. Ez főként a törökországi EBB-műveletek méretének a 2016 óta fellépett politikai és gazdasági fejleményekre tekintettel történt csökkentésével magyarázható. Az átlagosnál alacsonyabb felhasználási arány figyelhető meg a déli szomszédságban is, ahol az EBB számára az általános működési környezet továbbra is kihívást jelent, részben a politikai instabilitás, a növekvő államadósság és egyes országok költségvetési mozgásterének csökkenése miatt. Az EBB nehezítő tényezőként a projektgazdák elégtelen kapacitását és képességét is említi.

Aláírások szempontjából a legmagasabb felhasználási arányt Közép-Ázsiában és a keleti szomszédságban rögzítették.

3. táblázat: Az EBB 2019-ben, a külső hitelezési megbíztatás hatálya alá tartozó régiókban aláírt, uniós garanciával fedezett finanszírozási műveleteinek ágazatok szerinti megoszlása

Ágazat/régió (millió EUR)	Előcsatlakozási támogatásban részesülő országok	Déli szomszédság	Keleti szomszédság	Ázsia	Közép-Ázsia	Latin-Amerika	Dél-Afrika	Összesen	Részarány a teljes összegből
Közlekedés	100	576	814	152				1 642	33%
Hitelkeretek	50	1000	196		12	135	100	1 493	30%
Vízügy, szennyvízkezelés	194	382	66	54		145		841	17%
Energia		217	84		30	350		681	14%
Ipar	50	22	38					110	2%
Mezőgazdaság, halászat és erdőgazdálkodás		25	26					51	1%
Városfejlesztés	17	6	27					50	1%
Szilárd hulladék			25					25	0,5%
Oktatás	18							18	0,4%
Vegyes infrastruktúra	11							11	0,2%
Összesen	440	2 228	1 276	205	42	630	100	4 922	100%

Ami konkrétan az ERI magánszektorbeli hitelezési megbízatást illeti, az EBB felhasználási aránya (nettó aláírások alapján) 2019 végére elérte a 47 %-ot.

Ami a külső hitelezési megbízatás keretében végzett műveletek ágazonkénti megoszlását illeti 2019-ben, az összes aláírás 33 %-ával a közlekedési ágazat áll az első helyen. A külső hitelezési megbízatás keretében végzett műveletek többsége infrastrukturális beruházásokból áll, amelyek főként a közlekedési, az energetikai és a vízügyi/szennyvízkezelési ágazatban valósulnak meg.

3.3. AZ EBB-MŰVELETEK HATÁSA ÉS HOZZÁADOTT ÉRTÉKE

2019. szeptember 13-i értékelésében¹⁷ a Bizottság átfogó elemzést végzett a külső hitelezési megbízatás EBB általi végrehajtásának hatásáról és hozzáadott értékéről. Az alábbi bekezdések az EBB saját, az EBB eredménymérési eszköze szerint értékelt műveletei hatásának értékelését tartalmazzák.

Az EBB finanszírozási műveleteinek várható eredményeit és hatását 2012 óta az „eredménymérési keret” segítségével követi nyomon. Az értékelés során a várt gazdasági, társadalmi és környezeti kimeneteket előre jelző alap- és célértékek segítségével azonosítják az eredménymutatókat. A projekt élekciklusa alatt végig figyelemmel kísérik az eredménymutatókhoz képest elért teljesítményt, és arról a különböző mérőföldköveknél számolnak be: közvetlen műveletek esetében a projekt lezárásakor és azt követően három évvel; magántőkealapok esetében a befektetési időszak végén és az alap futamidejének végén; hitelkeretek esetében pedig az allokációs időszak végén számolnak be. A külső hitelezési megbízatás keretében végrehajtott EBB-műveletek többsége infrastrukturális beruházások finanszírozására szolgál, amelyek végrehajtása jellemzően sok évet vesz igénybe. Az uniós költségvetési garancia segítségével elért tényleges eredményekre és hatásokra vonatkozó adatok ezért általában jelentős időeltolódással állnak rendelkezésre.

Az eredménymérési kerettel összhangban az EBB a projekteket három „pillér” szerint minősíti:

- i. Az 1. pillér a projekt uniós és partnerországi prioritásokhoz való várt hozzájárulását és az EBB-megbízatás célkitűzései szerinti jogosultságát értékeli. A projekt várt *hatásai* szempontjából segít megismerni az EBB-beavatkozás logikáját.
- ii. A 2. pillér a művelet minőségét és megfelelőségét értékeli a várt *outputok, kimenetelék és eredmények* alapján.
- iii. A 3. pillér azt az EBB által a projekt számára nyújtott, várható pénzügyi és nem pénzügyi hozzájárulást (hozzáadott értéket) méri, amely a piaci alternatíván felül jelentkezik. Az EBB által a projekthez nyújtott *input* szintjén segít a beavatkozási logika értékelésében.

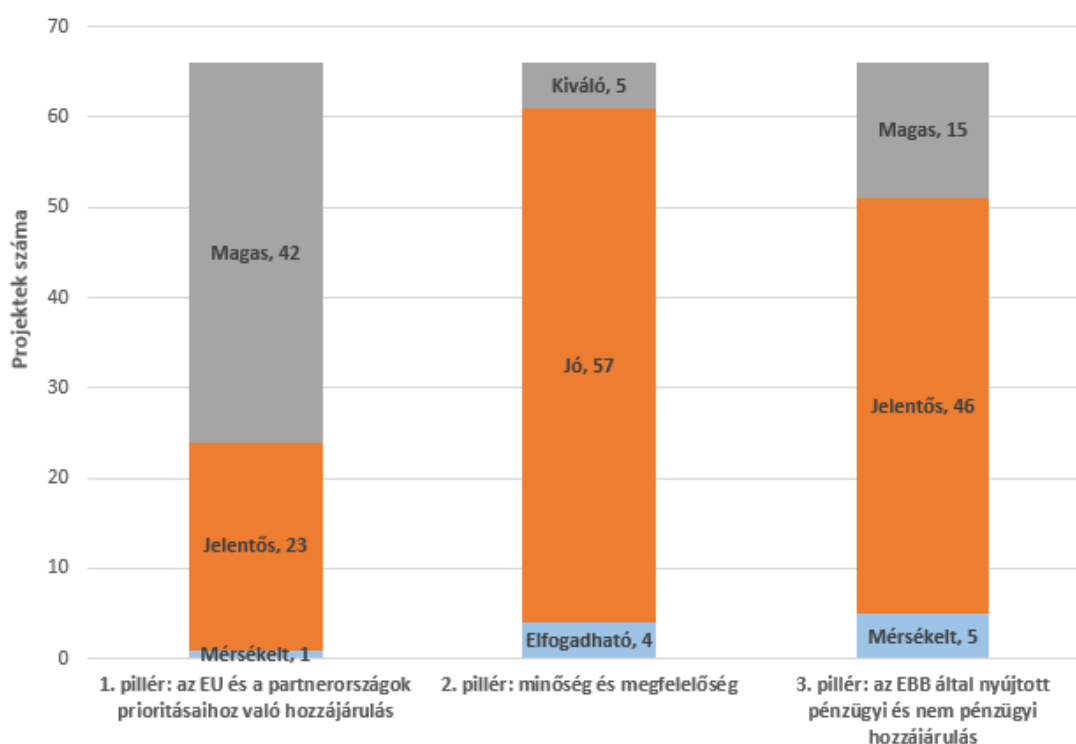
A külső hitelezési megbízatás és az EBB saját kockázatú eszközei keretében az EBB 2019-ben 66 projektre vonatkozóan írt alá első finanszírozási szerződést. Az EBB a 66 új projektből 65 esetében legalább „jelentős” minősítést adott az eredménymérési keret 1. pillérében, ami azt jelzi, hogy e projektek a külső hitelezési megbízatás célkitűzéseivel összhangban állónak tekinthetők, jelentős mértékben hozzájárulnak a nemzeti fejlesztési célkitűzések vagy az uniós

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en

célkitűzések eléréséhez, valamint korlátozott mértékben hozzájárulnak az egyéb célkitűzésekhez. 42 projekt kapott „magas” minősítést az EBB-től annak köszönhetően, hogy az uniós célkitűzésekhez és a nemzeti fejlesztési célkitűzések eléréséhez egyaránt nagy mértékben hozzájárult.

A 2. pillér szerinti minősítés a projekt megfelelőségét, pénzügyi és gazdasági fenntarthatóságát, valamint környezeti és társadalmi fenntarthatóságát veszi figyelembe. A 2. pillérben az EBB öt új, 2019-ben aláírt projektre adott „kiváló” és 57 projektre „jó” minősítést, és az infrastrukturális projektek esetében az átlagos gazdasági megtérülési ráta 10 % és 15 % között volt. 4 projekt „elfogadható” minősítést kapott az EBB-től, gyakran a fölöttébb kockázatos környezet vagy a projektgazdák hiányosságai miatt.

3. ábra: A külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 2019-ben aláírt új műveletek EBB eredménymérési kerete szerinti minősítési pillérek szerint

A 3. pillérben az EBB a várt pénzügyi és nem pénzügyi hozzájárulására 61 projekt esetében adott „magas” vagy „jelentős” minősítést a helyi piacokon elérhetőnél hosszabb finanszírozási futamidőkre tekintettel.

Az EBB eredménymérési keretének érettebbé válásával fokozatosan elérhetővé válnak az olyan műveletek tekintetében ténylegesen elért eredményekre vonatkozó adatok, amelyek esetében a várakozásokat az eredménymérési keret 2012-es elindítása után fogalmazták a keret segítségével. 2019-ben az EBB 18 (10 törökországi, 3 egyiptomi, 2-2 montenegrói és szerbiai, valamint 1 tunéziai) pénzügyi ágazati művelet (hitelkeret) tekintetében számolt be az elért eredményekről. Ezek keretében a partnerbankok összesen 5 531 hitelt nyújtottak 2,3 milliárd EUR értékben. E hitelek közül 5 202 kkv-knek, 329 pedig közepes piaci tőkeértékű vállalatnak nyújtott finanszírozást. A végső kedvezményezetteknek nyújtott hitelek átlagos futamideje (a hitel mérete szerint súlyozva) 4,4 évet tett ki. A végső

kedvezményezett vállalkozások összesen mintegy 266 000 főt foglalkoztattak, és az átlagos kedvezményezett vállalkozás 48 munkavállalót foglalkoztató „kisvállalkozás” volt.

3.4. AZ UNIÓS GARANCIA LEHÍVÁSA

2012 és 2019 között az EBB összesen 476 millió EUR-t, ebből 2019-ben valamivel kevesebb mint 55 millió EUR-t hívott le. A potenciálisan lehívható fennmaradó tőkeösszeg 2019 végén 161 millió EUR-t tett ki.¹⁸ 2019-ben az EBB több új tételt hívott le az uniós garanciából a szíriai államkölcsonökökkel összefüggő lejárt követelések miatt. A lejárt követelések behajtására irányuló erőfeszítések mindeddig nem jártak sikerrel. Az EBB intézkedett az érintett bíróságoknál, hogy megőrizze az EU követeléseit azokra az összegekre vonatkozóan, amelyekkel Szíria tartozik.¹⁹

Az EBB 2016 júniusában felvette a politikai kockázati garanciát a tunéziai *Aéroport Enfidha* részére nyújtott hitelre. Az EBB és a Bizottság közötti későbbi megbeszélések eredményeként megállapodás született e garancialehívás kezeléséről. Összefoglalva, a felek megállapodtak abban, hogy a fennálló kitettséget a hitelmegállapodás alapján egyenlően osztják meg.²⁰ 2019-ben a hitelfelvevő, annak részvényesei, a hitelezők és a tunéziai hatóságok szerkezetátalakítási megállapodást kötöttek, amely várhatóan 2020 során lép hatályba. A szerkezetátalakítási megállapodás 2019. decemberi aláírása mintegy 1,4 millió EUR kifizetést eredményezett, ami 4 év óta az első ilyen alkalom. Az EBB és a Bizottság közötti megállapodással összhangban a kapott összeg felét 2020 januárjában visszafizették a Bizottságnak.

4. AZ EBB EGYÜTTMŰKÖDÉSE MÁS PARTNEREKKEL

4.1. EGYÜTTMŰKÖDÉS A BIZOTTSÁGGAL

A külső hitelezési megbízatással kapcsolatos kérdésekben az EBB és a Bizottság közötti együttműködésre a két intézmény közötti átfogóbb partnerség keretében kerül sor, beleértve az uniós vegyes finanszírozási eszközöket, például a Szomszédsági Beruházási Platformot (NIP), a nyugat-balkáni beruházási keretet (WBIF) és a gazdasági reziliencia fokozására irányuló kezdeményezés (ERI) keretében megvalósuló technikai segítségnyújtást (ERI TA), amelyek a fejlesztésfinanszírozási intézmények Unión kívüli tevékenységeit támogatják.

Az EBB folytatta ezen eszközöknek – azaz az uniós költségvetési forrásokból származó koncessziós finanszírozásnak – az igénybevételét, támogatva az EBB által finanszírozott projektek előkészítését és/vagy végrehajtását. 2019-ben az EBB 22 új, részben vagy egészben az uniós költségvetésből finanszírozott vissza nem térítendő támogatást hagyott jóvá összesen 226 millió EUR értékben, amelyeket az EBB a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban hajt végre. Ebből 37,6 millió EUR technikai segítségnyújtásként, 148,5 millió EUR beruházási támogatásként, 40,1 millió EUR pedig pénzügyi eszközként felhasználható összeg

¹⁸ A 2019. december 31-i állapot szerinti összegek euróban történő bemutatása kizárólag a tájékoztatást szolgálja. A lehívott garanciák egy része más pénznemben fennálló tartozásokat említ.

¹⁹ Ezzel párhuzamosan az EBB 2017-ben jogi eljárást indított Szíriával szemben. Az angol High Court (2018. június 29-én) és a Törvényszék/Európai Bíróság (2019. június 6-án) úgy határozott, hogy az EU-nak olyan összefoglaló ítéletet ad, amely elismeri az EBB által Szíriának nyújtott hitelek keretében a követelések benyújtásának időpontjáig esedékes összes uniós követelést.

²⁰ A megállapodást 2017. december 8-án írták alá.

volt. Ezenkívül 22 ERI technikai segítségnyújtási műveletet hagytak jóvá összesen 34,6 millió EUR értékben. Eközben 21, a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban 2019-ben aláírt EBB-projekt részesült vagy fog részesülni olyan vissza nem térítendő támogatásokból, amelyeket vagy közvetlenül az EBB saját forrásaiból, például az ERI TA-ból finanszíroztak, vagy amelyeket az EBB hajtott végre, és részben vagy egészben az uniós költségvetésből finanszíroztak.

Az EBB emellett az Európai Fenntartható Fejlődési Alap (EFFA) keretében nyújtott új uniós garancia egyik végrehajtó partnere. A külső hitelezési megbízatás és az EFFA meglehetősen eltérő termékekre, hitelfelvevőkre és földrajzi területekre irányul. Az EFFA például nem terjed ki a Nyugat-Balkánra, ugyanakkor Afrika nagy területei nem tartoznak a külső hitelezési megbízatás hatálya alá. Ezenfelül az EFFA keretében nyújtott uniós garanciákkal kapcsolatos döntéshozatali folyamat is eltér az EBB részére a külső hitelezési megbízatásra vonatkozóan előzetesen biztosított 7 éves garanciától.

2018 júniusában a Bizottság javaslatot tett egy új Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI) 2021-ben történő létrehozására, valamint az EU-n kívüli beruházásokhoz nyújtott uniós költségvetési garanciák átalakítására.²¹ A 2020 utáni időszakra javasolt megközelítés a „nyitott struktúra” elképzelésén alapul, amelynek keretében a partner pénzügyi intézményeknek saját szakértelmük alapján kell részesülniük az uniós garanciából annak érdekében, hogy a helyszínen az EU nevében a legnagyobb fejlesztési hatást ériék el. Az EBB továbbra is fontos partner maradna az EU-n kívüli beruházások finanszírozása terén, különösen a közszektor beruházási projektjei tekintetében, de számos más pénzügyi intézmény is jogosult lenne uniós garanciára.²² Az NDICI határozott szakpolitikai irányítást irányoz elő az EU részéről, és megerősített koordinációt vesz tervbe a végrehajtó partnerként működő pénzügyi intézményekkel. Technikai megbeszélésekre került sor a Bizottság és az EBB között annak érdekében, hogy feltérképezzék az EU által az EBB-nek nyújtható, 2020 utáni garanciák lehetséges módozatait.

4.2. EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ EURÓPAI OMBUDSMANNAL

Az EBB és az európai ombudsman között 2008-ban aláírt egyetértési megállapodás lefekteti az EBB kétlépcsős panaszkezelési mechanizmusának alapjait. A panaszokat először az EBB belső panaszkezelési mechanizmusának keretében kezelik, mielőtt adott esetben sor kerülne azok ombudsman általi vizsgálatára. Az EBB 2018 novemberében frissítette a panaszkezelési mechanizmusra vonatkozó politikáját.²³ 2019 folyamán az ombudsman egy új panaszt jelentett be az EBB által a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban folytatott tevékenységekkel kapcsolatban.

Ami az EBB panaszkezelési mechanizmusának belső szakaszát illeti, a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban a projektekkel kapcsolatban regisztrált új panaszok

²¹ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz létrehozásáról, COM(2018) 460 final, 2018. június 14.

²² Lásd még „Az Európai Unión kívüli beruházások hatékonyabb pénzügyi struktúrájának létrehozása felé vezető út” című, 2018. szeptember 12-i közleményt, COM(2018) 644 final.

²³ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>

száma a 2018. évi 19-ről 2019-ben 15-re csökkent. Ezek közül 11 kapcsolódott környezetvédelmi és szociális kérdésekhez, 3 a finanszírozott műveletek irányítási szempontjaihoz, 1 pedig az információkhoz való hozzáféréshez. 2019-ben az EBB panaszkezelési mechanizmusa 15 ügyet zárt le a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban: 4-et Bosznia-Hercegovinában, 4-et Tunéziában, 2-t Szerbiában, 1-et Indiában, 1-et Costa Ricában, 1-et Ukrajnában, 1-et Panamában és 1-et egy több helyszínt érintő ügyben.²⁴ Az említett, az EBB panaszkezelési mechanizmusa által kezelt panaszok eredménye a következőképpen alakult: „nem megalapozott állítások” – 7, „az EBB által visszavont finanszírozás” – 3, „békés megoldás” – 1, „megalapozott állítások” – 1, „a projektgazda által visszavont finanszírozási kérelem” – 1 és „ajánlás meghatározott területek javítására” – 2.

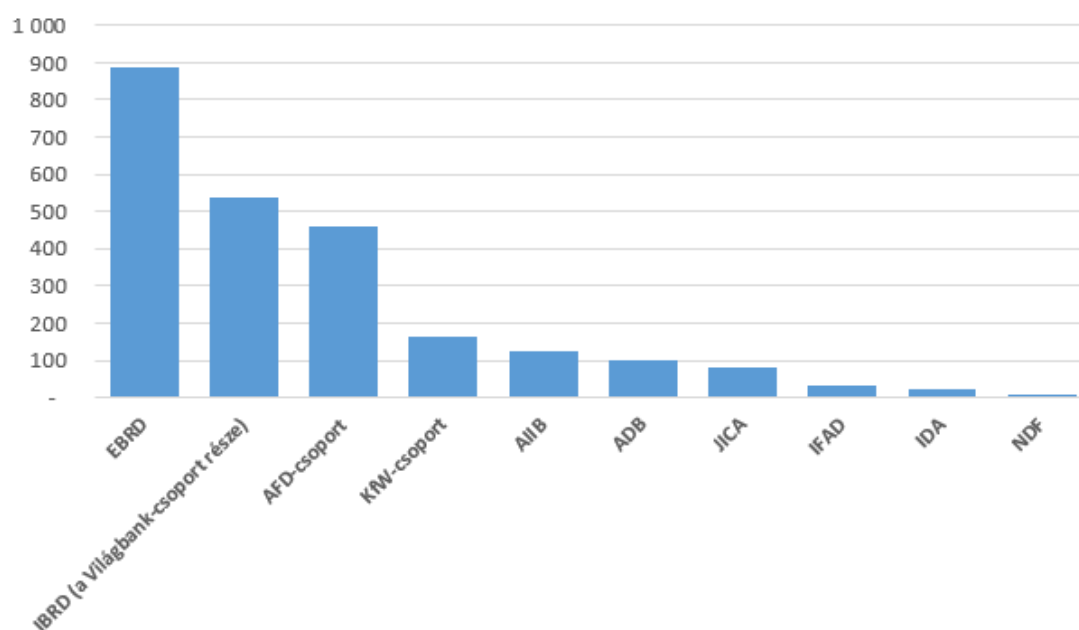
4.3. EGYÜTTMŰKÖDÉS A NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKKEL

Az EBB által más nemzetközi pénzügyi intézményekkel és az uniós tagállamok fejlesztésfinanszírozási intézményeivel folytatott együttműködés az intézményi ügyekről és időszerű kérdésekről folytatott párbeszédén át a műveletek társfinanszírozásáig és az érintett technikai munka megosztásáig terjed.

2019-ben az EBB az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD) együtt 6 műveletet társfinanszírozott összesen 888 millió EUR értékben. Négy projektet társfinanszíroztak az AFD-csoporttal (Franciaország), hármat pedig a KfW-csoporttal (Németország). Ezenkívül 4 projektet társfinanszíroztak a Világbank-csoport részét képező Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (IBRD). Az EBB, az AFD és a KfW a kölcsönös bizalomra vonatkozó kezdeményezés (MRI) keretében is folytatták szoros együttműködésüket. A 2013-ban útjára indított MRI a társfinanszírozási támogatás kedvezményezettekhez való eljuttatását egyszerűsíti és könnyíti meg a három partner egyikére támaszkodva, amely a projekttel összefüggő bizonyos feladatokat – például a projekt átvilágításának vagy a beszerzések felügyeletének egyes részeit – illetően vállalja a vezető finanszírozó szerepét. Az MRI partnerek vezető- és döntéshozó testületei megismerték az egyéb intézmények által készített dokumentumokat, és felhasználják azokat a saját döntéshozatali eljárásaikban. 2019-ben összesen 24 társfinanszírozott projektet írtak alá a külső hitelezési megbízatás hatálya alá tartozó régiókban.

²⁴ Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Afganisztán és Pakisztán.

4. ábra: A nemzetközi pénzügyi intézmények és a fejlesztésfinanszírozási intézmények társfinanszírozása a 2019-ben aláírt EBB-projekteknél (millió EUR)

Megjegyzés: A más nemzetközi pénzügyi intézmények és fejlesztésfinanszírozási intézmények által a társfinanszírozás keretében befektetendő összegek csak indikatív jellegűek, és a projektfejlesztés korai szakaszaiban végzett becsléseken alapulnak. Az egyértelműség kedvéért a partnerek: az EBRD (Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank), Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank (IBRD), Agence Française de Développement (AFD), KfW, Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bank (AIIB), Ázsiai Fejlesztési Bank (ADB), Japán Nemzetközi Együttműködési Ügynökség (JICA), Nemzetközi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap (IFAD), Nemzetközi Fejlesztési Szövetség (IDA).